

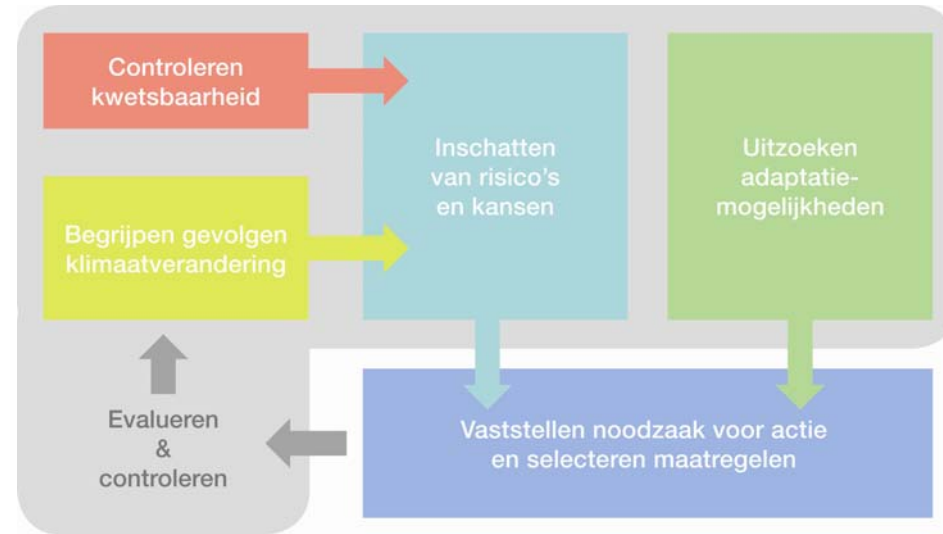
WAAR GAAT HET OVER?

In elke gemeente hebben veel beleidsterreinen te maken met de gevolgen van de klimaatverandering. Men moet per beleidsterrein beziën hoe met klimaatverandering om te gaan. Maatregelen die door het ene beleidsterrein worden genomen kunnen de adaptatiebehoeften van een ander ten goede komen. Maar een adaptatiemaatregel kan ook conflicteren met de doelstellingen van een ander beleidsterrein. Dit zijn de uitgangspunten van het Adaptatiekompas:

- Het is een leidraad voor afstemming van belangen en het nagaan van de kwetsbaarheid en de adaptatieopties in de verschillende sectoren.
- Het Future Cities Adaptatiekompas helpt deskundigen bij gemeenten en waterschappen de uit te voeren stappen te structureren, geeft voorbeelden van best-practices en ervaringen van Future Cities-partners en wijst op mogelijke obstakels.
- Het Kompas werkt met een vooraf gestructureerde evaluatiemethode en lay-out en het helpt bij een verantwoorde voorbereiding op de verschillende fasen van realisatie van klimaatbestendige steden.
- Het Adaptatiekompas kan worden toegepast op regio's, steden, projecten of een beleidsterrein.
- De leidraad bevat algemene informatie en geeft standaard antwoord op vooraf ingestelde keuzes. De gebruiker kan ook lokale gegevens invoeren.

Het Future Cities Adaptatiekompas bestaat uit vijf modules die in zijn geheel of per onderdeel te gebruiken zijn:

CONTROLLEREN KWETSBAARHEID van een stad(sregio) of stadsdelen levert gegevens voor het vaststellen van de huidige kwetsbaarheid voor de klimaatverandering.

BEGRIJPEN GEVOLGEN KLIMAAT-VERANDERING geeft aan hoe de benodigde gegevens kunnen worden verkregen. Er wordt geadviseerd hoe om te gaan met onzekerheden in de klimaatvoorspellingen en de daaruit voortvloeiende gevolgen.

Voor het **INSCHATTEN VAN RISICO'S EN KANSEN** wordt een methode voorgesteld die uitgaat van de resultaten van de kwetsbaarheidscontrole en de voorziene trends in de klimaatverandering.

Via de module **UITZOEKEN ADAPTATIE MOGELIJKHEDEN** kunnen verschillende adaptatiemogelijkheden worden verkend. Vooral de combinatie van verschillende maatregelen, gebaseerd op praktische ervaringen van de Future Cities partners, zijn interessant.

Tenslotte kan de **NOODZAAK VOOR ACTIE** worden bepaald. De belangrijkste problemen en probleemgebieden worden in kaart gebracht en daarvoor zijn geschikte **MAATREGELEN TE SELECTEREN**.

De gebruiker kan de resultaten opslaan en later **EVALUEREN** of de parameters en de verzamelde gegevens nog steeds correct zijn. Daarnaast worden voorbeelden voor het **CONTROLLEREN** van de effecten van de maatregelen gegeven.

Meer informatie is te vinden in the brochure over het Adaptatie Kompas.

Deze is te downloaden op: www.future-cities.eu

Voorbeelden van Future Cities

Controleren kwetsbaarheid

De Engelse partner, Hastings Borough Council, verkende de kwetsbaarheid via het opstellen van een Lokaal Klimaat Impact Profiel. Het proces verhoogde de bewustwording van de gemeentelijke afdelingen, die informatie moesten verzamelen over gebeurtenissen uit het verleden. Het Future Cities Adaptatie Kompas voorziet in een soortgelijke aanpak bij het vaststellen van de huidige kwetsbaarheid.

De Nederlandse stad Arnhem focust op de stedelijke kwetsbaarheid voor het 'urban heat island' effect. Op basis van de analyse van het stedelijk klimaat is een "Hitte Attentie Kaart" ontwikkeld, die aanbevelingen genereert voor planologen en ontwikkelaars.

Uitzoeken adaptatie-mogelijkheden

Vergroening van de Nederlandse stad Nijmegen: groene daken en een groene gevel op de liftschacht van een publiek gebouw leveren een bijdrage aan verbetering van het stadsklimaat.

Het Duitse waterschap Lippeverband verbetert met een groen-blauwe corridor het microklimaat van de stad Kamen. In combinatie met verhoging van de ecologische waarden van de "Heerener Mühlbach", wordt de hemelwaterafvoer van private eigendommen afgekoppeld van het riool om de overstromingskansen bij heftige regenval te reduceren.

- Algemene methoden voor het evalueren van klimaatbestendige stadsregio's – het "Future Cities Adaptatiekompas").
- Actieplannen voor bestaande structuren die de deelnemende regio's helpen om hun strategieën op een concrete manier aan te passen.
- Implementatie van gecombineerde maatregelen: geselecteerde investeringen in proefprojecten.
- Vergroten van de bewustwording bij besluitvormers en planvoorbereiders om op die manier proactief te zijn in aanpassingen aan de gevolgen van klimaatverandering.

Projectpartners:

Lippeverband/D (Projectleider), Gemeente Arnhem/NL, Emschergenossenschaft/D, Hastings Borough Council/UK, Gemeente Nijmegen/NL, Rouen-Seine-Aménagement/F, Gemeente Tiel/NL en de West-Vlaamse Intercommunale/BE.

Projectduur: 2008 - 2012

Contactgegevens Leadpartner

Anke Althoff
Lippeverband
Kronprinzenstraße 24
D - 45128 Essen
Telefoon +49 (0)201 104 2361
Fax +49 (0)201 104 2231
althoff.anke @ eglv.de

Projectassistentie en
ontwikkeling van het
Adaptatiekompas
INFRASTRUKTUR & UMWELT,
Professor Böhm und Partner
Julius-Reiber-Str. 17
D - 64293 Darmstadt

HET FUTURE CITIES ADAPTATIEKOMPAS

Een hulpmiddel bij de ontwikkeling van
klimaatbestendige stadsregio's

www.future-cities.eu

